

LEBRIS

We know
books

Laurențiu Sorescu

**Acțiunea civilă
în procesul penal**

Editura C.H. Beck
București 2022

Cuprins

Abrevieri.....	VII
Titlul I. Temeiul acțiunii civile în procesul penal.....	1
Capitolul I. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie.....	1
Secțiunea 1. Fapta ilicită	1
Secțiunea a 2-a. Prejudiciul.....	25
Secțiunea a 3-a. Legătura de cauzalitate	44
Secțiunea a 4-a. Vinovăția	49
Capitolul II. Răspunderea delictuală subiectivă pentru fapta altuia	55
Capitolul III. Excluderea temeiului contractual sau delictual obiectiv din obiectul acțiunii civile în procesul penal	61
Titlul II. Acțiunea civilă în procesul penal și acțiunea civilă în cadrul unui proces civil.....	65
Capitolul I. Constituirea ca parte civilă în procesul penal	65
Capitolul II. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente	81
Capitolul III. Introducerea acțiunii civile la instanța civilă.....	106
Capitolul IV. Criterii relevante pentru alegerea optimă între cele două opțiuni procesuale	116
Capitolul V. Autoritatea de lucru judecat a procesului civil față de procesul penal	121
Capitolul VI. Autoritatea de lucru judecat a acțiunii penale epuizate asupra acțiunii civile exercitate ulterior.....	128

Titlul III. Discuții privind influența modului de soluționare a laturii penale asupra șanselor acțiunii civile ulterioare	142
Capitolul I. Introducere	142
Capitolul II. Temeiuri de împiedicare a acțiunii penale ce împiedică exercitarea acțiunii civile.....	149
Capitolul III. Temeiuri de împiedicare a acțiunii penale ce permit exercitarea acțiunii civile	166
Titlul IV. Garanții procesuale aferente soluționării laturii civile în practica CJUE și CEDO	196
Capitolul I. Introducere	196
Capitolul II. Reflecții jurisprudențiale privind garanțiile procesuale în materia administrării probelor	199
Capitolul III. Drepturile și obligațiile procesuale ale părților interesate de soluționarea acțiunii civile în procesul penal	232
Bibliografie	255
Index.....	259

Titlul I

Temeiul acțiunii civile în procesul penal

Capitolul I

Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie

Secțiunea 1. Fapta ilicită

Pentru a se exercita acțiunea civilă în procesul penal este nevoie ca fapta penală și faptul delictual să aibă o cauză comună. Pentru a se reține comiterea unei infracțiuni este nevoie ca fapta concretă să corespundă modelului abstract al faptei sancționabile penal¹. De aceea, și fapta ilicită delictuală ar trebui să corespundă modelului abstract al infracțiunii, așa cum ar impune prevederile art. 19 alin. (1) C.proc.pen. Acțiunea sau inacțiunea făptuitorului „va exprima, ca atare, în același timp, o concordanță cu modelul legal și o neconcordanță cu voința legiuitorului exprimată în normă”².

Astfel, conducerea fără permis a unui autovehicul de către o persoană nu poate fi considerată că are o cauză comună cu distrugerea unei proprietăți ca urmare a pierderii controlului autovehiculului. Trimiterea în judecată a unei persoane exclusiv pentru o infracțiune de pericol așa cum este cazul infracțiunilor prevăzute de art. 349 și art. 350 C.pen. nu permite, în procesul penal, despăgubirea celui rănit ca urmare a unui accident de muncă dacă nu a fost reținut concursul ideal de infracțiuni cu infracțiunea de vătămare corporală din culpă (fiind posibil ca victima să nu dorească să

¹ F. Streteanu, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Rosetti, 2003, p. 295.

² G. Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei Române, București, 1995, p. 54.

formuleze plângerea prealabilă pentru vătămare corporală din culpă și acțiunea penală să se exercite exclusiv pentru infracțiunile privind protecția securității și sănătății în muncă).

În cazul unei infracțiuni de încăierare ce a avut ca urmare vătămarea corporală a unei persoane, fapta ilicită se impută tuturor participanților la încăierare. Toți participanții la încăierare vor răspunde civil pentru urmarea imediată prevăzută de art. 198 alin. (2) C.pen. Astfel, răspunderea penală pentru infracțiunea de încăierare ce a avut ca urmare vătămarea corporală a unei persoane atrage răspunderea civilă a tuturor participanților. Este irelevant că premisa reținerii acestei forme agravante a infracțiunii de încăierare este că nu se poate stabili care dintre participanții la încăierare a produs în concret vătămarea corporală. Curtea de Apel Bacău a aplicat regulile de drept comun în materie procesual civilă cu privire la daunele suferite de către partea civilă. Astfel, daunele materiale trebuie dovedite exact ca orice pretenție civilă supusă examinării instanței civile. În cauză, s-a reținut că nu se poate contesta că partea civilă a efectuat cheltuieli materiale.

Dacă există o imposibilitate de dovedire a cheltuielilor pentru îngrijiri și tratament medical, se impune să se dovedească împrejurarea obiectivă ce nu a permis preconstituirea unor mijloace de probă. În lipsa unei astfel de imposibilități obiective de probațiune, daunele materiale trebuie dovedite prin înscrisuri sau martori. Lipsa de diligență a părții civile de administrare a acestor mijloace de probă are drept consecință respingerea acțiunii civile sub aspectul daunelor materiale.

Daunele morale nu implică un astfel de standard probatoriu atâta timp cât este evident că violențele exercitate asupra părții civile în cadrul încăierării au condus la leziuni (fractură dublă de mandibulă imobilizată) ce au necesitat 73-75 zile de îngrijiri medicale pentru vindecare.

O astfel de vătămare a afectat în mod vădit viața familială și socială a părții civile, motiv pentru care suma de 4.500 lei a fost apreciată ca o compensație echitabilă, adecvată și proporțională¹.

¹ C.A. Bacău, decizia penală nr. 42/2022 din 19 ianuarie 2022 (www.rolii.ro).

Fapta ilicită poate consta și în agresarea sexuală în mod continuat a unei victime de la vârsta de 8 ani până la 10 ani. În baza unei noi rezoluții infraționale, inculpatul a comis infrațiunea de viol în formă continuată de la vârsta de 10 ani a victimei până la vârsta de 13 ani. Fapta ilicită a fost comisă prin constrângere, amenințare și prin profitarea de calitatea inculpatului de concubin al mamei victimei. Astfel, în decursul anilor 2015 - iunie 2017, inculpatul a comis un număr nedeterminat de acte de agresare sexuală. În perioada iunie 2017 - 5 mai 2021 inculpatul a săvârșit infrațiunea de viol prin întreținerea unui număr nedeterminat de raporturi sexuale și acte sexuale anale cu victima.

Față de lipsa de inițiativă a reprezentanților legali ai victimei, **procurorul** a exercitat acțiunea civilă a persoanei vătămate minore și a cerut instanței să oblige inculpatul la plata sumei de 30.000 lei, cu titlu de daune morale, în baza probelor administrate pentru soluționarea acțiunii penale. Acțiunile inculpatului au lezat în mod iremediabil drepturi personale nepatrimoniale ale părții civile ce țin de raporturile de familie, de integritatea fizică și psihică și de libertatea și inviolabilitatea vieții sexuale a victimei. Curtea a reținut că fapta inculpatului a produs suferințe psihice de intensitate majoră, iar suma cerută de către procuror drept daune morale este necesară pentru compensarea traumelor victimei¹.

În jurisprudență a fost analizată și fapta ilicită de exploatare fără licență și fără autorizație a unor aparate de tip slot-machine. Astfel², s-a reținut că prejudiciul material, produs părții civile, a fost dovedit și rezultă din folosirea de către inculpați a aparatelor de joc fără autorizație și licență, precum și din prevederile legii care stabilește taxele ce trebuie plătite către stat. Exploatarea nelegală a unui număr de 7 sau 9 aparate de tip slot-machine nu are drept consecință acordarea unor daune materiale în baza art. 15 alin. (6) din O.U.G. nr. 92/2014. Chiar dacă respectiva prevedere legală impune un număr minim de 75 de aparate de tip slot-machine, care pot fi exploatate în cadrul

¹ C.A. Bacău, decizia nr. 46/2022 din 19 ianuarie 2022 (www.rolii.ro).

² C.A. Bacău, decizia nr. 51/2022 din 19 ianuarie 2022 (www.rolii.ro).

aceleiași locații sau în locații diferite, nu pot fi obligați inculpații la plata unor taxe de autorizare și a unor taxe anuale speciale de viciu pentru 75 de aparate, în contextul în care aceștia au exploatat 7, respectiv 9 aparate tip slot-machine. Taxa pentru fiecare mijloc de joc tip slot-machine clasa A este de 2.600 euro. De altfel, curtea de apel a reținut și că o persoană răspunde delictual doar pentru fapta comisă și în limita prejudiciului concret produs. Nu se poate atrage răspunderea civilă pentru nerespectarea generală a unor condiții prevăzute de lege, în condițiile în care taxa nu se aplică integral pentru cele 75 de aparate¹.

Pe de altă parte, aceeași curte de apel, prin alt complet de judecată², a apreciat că o acțiune în răspundere civilă delictuală, în cadrul procesului penal, pentru utilizarea, fără licență sau autorizație, a trei aparate de joc de tipul slot-machine, ce acceptă bancnote, cu întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii prevăute de art. 23 alin. (1) din O.U.G. nr. 77/2009, ar fi inadmisibilă. Curtea a considerat că respectiva infracțiune este o infracțiune de pericol prin raportare la conținutul normei de incriminare. Desfășurarea fără licență sau autorizație a oricăreia dintre activitățile din domeniul jocurilor de noroc constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă. Curtea a apreciat că norma penală privește relațiile sociale referitoare la desfășurarea unor activități ce constituie monopol de stat doar în condițiile autorizării și obținerii unui licențe de la autoritatea de supraveghere din acest domeniu și nu pe cele referitoare la plata impozitelor și taxelor către bugetul de stat. Ce a urmărit legiuitorul, în opinia curții, este de a asigura controlul și supravegherea tuturor

¹ Urmează ca instanța supremă să se pronunțe, la 31.10.2022, cu privire la sesizarea nr. 1071/1/2022 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1385 alin. (1) și (3) C.civ., dacă prejudiciul derivat din săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 23 alin. (1) din O.U.G. nr. 77 din 24 iunie 2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în forma în vigoare la data producerii infracțiunii, este prezumat de lege prin dispozițiile art. 13 alin. (1), art. 14 alin. (2) lit. b) (i) și art. 15 alin. (6) lit. a) și anexa din același act normativ.

² C.A. Bacău, decizia nr. 79/2022 din 27 ianuarie 2022 (www.rolii.ro).

acestor tipuri de activități și nu de a garanta plata unor taxe și impozite aferente. De aceea, se consideră că încălcarea acestor dispoziții nu poate atrage decât răspunderea penală a persoanei. Prin comiterea acestei infracțiuni nu se produce un prejudiciu, o pagubă Oficiului ce ar consta în taxele de autorizare sau în taxe anuale. Totuși, pentru a respecta dispozițiile art. 418 C.proc.pen. care reglementează principiul *non reformatio in peius*, față de apelul formulat exclusiv de către partea civilă, Curtea nu a desființat sentința apelată prin înlăturarea dispoziției de obligare a inculpatului la plata despăgubirilor civile, taxele aferente celor 3 aparate slot-machine pe care acesta le exploata.

Acțiunea civilă nu este incompatibilă cu trimiterea în judecată pentru comiterea unei infracțiuni de pericol. În doctrină¹ se arată că delictul civil implică o infracțiune aptă să genereze un prejudiciu pentru că răspunderea civilă delictuală ar interveni doar în cazul infracțiunilor de pericol concret și în cazul infracțiunilor de leziune (de rezultat).

Și exemplul cel mai evident este acela al infracțiunilor de evaziune fiscală, care sunt infracțiuni de pericol și în care se dispune obligarea inculpaților la plata debitului principal, a dobânzilor și a majorărilor sau a penalităților de întârziere. Dacă am continua raționamentul că desfășurarea fără autorizație a unor activități de exploatare a unor dispozitive de tip slot-machine nu atrage răspunderea civilă delictuală față de autoritatea care are monopolul impunerii unor taxe, ar însemna să acceptăm că doar cei care sunt autorizați legal sunt obligați să achite aceste taxe și că toți care nu au fost autorizați sunt exonerati de plata acestor taxe. Finalitatea urmărită prin impunerea unor taxe pentru derularea unor activități de tip jocuri de tip slot-machine este tot de a asigura o sursă de venituri pentru stat. Atâta timp cât se derulează o activitate ce necesită autorizare, cel care o desfășoară își asumă în mod predicibil că va fi obligat să achite orice taxă legală impusă de derularea activității respective. Argumentul final în sensul obligării celui care exploatează jocuri de tip slot-machine la plata taxelor în

¹ A se vedea, în acest sens, *M.-K. Guiu*, Clasificarea infracțiunilor în funcție de rezultatul lor, în *Dreptul* nr. 12/2017, p. 147.

cadrul acțiunii civile delictuale este legată și de prevederile art. 19 alin. (1) C.proc.pen. Art. 19 alin. (1) C.proc.pen. impune admiterea acțiunii civile delictuale pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale. Este considerată infracțiune exploatarea unor aparate de tip slot-machine fără autorizație, fapta ilicită în sensul legii civile. Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc percepe taxele care sunt venit direct la bugetul de stat, potrivit art. 13 alin. (3) din O.U.G. nr. 77/2009, iar activitatea de exploatare a unor dispozitive de tip slot-machine constituie monopol al statului, în condițiile art. 1 din același act normativ. Astfel, prin exploatarea fără autorizație a unor activități de tip slot-machine este prejudiciat în mod direct statul român, stat român care este reprezentat în procesul penal prin Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc, instituție care are abilitarea legală să administreze acest monopol, potrivit art. 1¹ din O.U.G. nr. 77/2009.

Fapta ilicită este și infracțiunea de evaziune fiscală comisă prin omisiunea evidențierii veniturilor. Fapta inculpaților care au omis în totalitate și în mod culpabil a evidenția în actele contabile, sau în alte documente legale, a unei părți din veniturile realizate în urma organizării de evenimente festive (nunți, botezuri, petreceri private etc.), la sala de evenimente proprie, prin neemiterea de bonuri fiscale sau facturi fiscale beneficiarilor serviciilor puse la dispoziția acestora, cauzând un prejudiciu total de 155.879 lei (nerecuperat), întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de evaziune fiscală, în formă continuată, prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005¹. Consecința condamnării inculpaților în apel a fost și admiterea apelului formulat de statul român prin ANAF și obligarea inculpaților la plata către bugetul consolidat al statului a sumei de 155.879 lei, astfel cum a fost determinat prejudiciul potrivit expertizei judiciare, la care se vor adăuga dobânzi și penalități, potrivit dispozițiilor Codului fiscal și de procedură fiscală, începând cu 15.10.2014 și până la plata efectivă. Întrucât nu se poate stabili în mod cert data

¹ C.A. Oradea, decizia penală nr. 41/A/2021 din 28 ianuarie 2022 (www.lege5.ro).

la care a avut loc ultimul eveniment organizat fără a se înregistra veniturile realizate, dobânzile și penalitățile urmează a fi calculate începând cu 15.10.2014, data la care s-a formulat plângerea penală în prezenta cauză. Astfel, Curtea de Apel Oradea a interpretat în favoarea inculpaților momentul de la care ar putea curge dobânzile și penalitățile de întârziere, mai ales că omisiunea evidențierii veniturilor nu a inclus acte materiale ulterioare înregistrării actului de sesizare. Atât timp cât nu se cunoaște momentul epuizării faptei ilicite, se prezumă, în lipsa administrării unor mijloace de probă din care să rezulte contrariul, că de la momentul sesizării a intervenit epuizarea activității infracționale. De aceea, daunele-interese materiale specifice materiei fiscale vor curge de la data formulării plângerii penale de către ANAF.

Fapta ilicită poate consta și în punerea în circulație a unor articole vestimentare contrafăcute¹, potrivit art. 102 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 84/1998, motiv pentru care, în baza art. 112 alin. (1) lit. f) C.pen., s-a dispus confiscarea bunurilor ridicate de la inculpat la 19.08.2017 și introduse în camera de corpuri delictive a Autorității Naționale a Vămilelor. În consecință, în baza art. 11 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din O.U.G nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială s-a dispus ca distrugerea produselor contrafăcute să se realizeze pe cheltuiala inculpatului. În temeiul art. 397 alin. (1) C.proc.pen. raportat la art. 25 alin. (1) C.proc.pen., a respins ca neîntemeiate acțiunile civile exercitate de către cele două părți civile, titulare ale dreptului mărcilor C și G.

Inculpatul nu a putut prezenta documente de proveniență a bunurilor sau altă dovadă din care să rezulte caracterul original al acestora. Cabinetele de avocatură ce reprezintă pe teritoriul României mărcile inscripționate pe produsele reținute au informat organele de urmărire penală că produsele vestimentare reținute de organele poliției de frontieră sunt contrafăcute. Titularul mărcii V a considerat că nu este prejudiciat. S-a demonstrat că și produsele inscripționate cu marca V sunt contrafăcute, pentru că au fost

¹ C.A. București, decizia nr. 18/2022 din 12 ianuarie 2022 (www.rolii.ro).

achiziționate din același loc cu celelalte bunuri contrafăcute descoperite asupra inculpatului, la un preț mult inferior față de produsele originale.

Acțiunile civile formulate de către titularii mărcilor C și G au fost respinse întrucât s-a apreciat că nu a fost produs un prejudiciu material. Părțile civile nu au administrat niciun mijloc de probă în dovedirea prejudiciului material și nici nu au depus o documentație din care să rezultă ce drepturi ar fi datorat inculpatul dacă ar fi obținut acordul titularului mărcilor. Părțile civile și-au întemeiat acțiunea civilă inclusiv pe dispozițiile art. 14 din O.U.G. nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială. Instanța a apreciat că respectivele dispoziții legale pe care se întemeiază cererea formulată reglementează un alt tip de răspundere civilă care poate fi valorificat în instanța civilă pe calea unei acțiuni în contrafacere ale cărei condiții de exercitare diferă de cele ale răspunderii civile delictuale. Instanța a apreciat că modul de stabilire a prejudiciului este diferit în cazul celor două acțiuni. În condițiile răspunderii civile delictuale, prejudiciul trebuie să fie cert atât în privința existenței, cât și a posibilității de evaluare. Având în vedere că inculpatul nu a reușit să pună în vânzare bunurile contrafăcute, prejudiciul material nu poate fi calificat drept unul cert în condițiile răspunderii civile delictuale, ci se circumscrie cel mult unui prejudiciu de natură morală. A apreciat instanța de judecată că dispozițiile art. 14 din O.U.G. nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială nu sunt incidente în cauză, ca temei al acțiunii în răspundere civilă delictuală. A apreciat instanța de judecată că dreptul la despăgubire fundamentat pe acest text de lege are ca premisă o activitate de contrafacere cu intenție, ceea ce nu este cazul în speța de față.

Contrafacerea reprezintă orice încălcare a dreptului exclusiv al titularului de marcă¹. Acțiunea în contrafacere nu are exclusiv natura unei acțiuni în răspundere civilă delictuală și implică dovedirea prejudiciului material prin intermediul unei expertize de

¹ A se vedea, pentru detalii, în acest sens, S. Florea, Acțiunea de contrafacere în dreptul intern, în RRDP nr. 2/2012, Universul Juridic Premium (www.lege5.ro).

specialitate care să analizeze prejudiciul specific ce ține de factori cum ar fi amploarea acțiunii de contrafacere, modul în care a fost afectată cifra de afaceri a titularului de marcă, comparație între prețul produsului contrafăcut și prețul produsului original¹.

Intenția inculpatului de încălcare a dreptului titularului de marcă rezultă în mod evident din condamnarea acestuia pentru punerea în circulație a produselor contrafăcute. Acțiunea în contrafacere poate fi exercitată atât în cadrul procesului penal, cât și prin intermediul unei acțiuni separate în fața instanței civile competente. Lipsa de diligență a titularilor mărcii în sensul solicitării administrării unor mijloace de probă în sprijinul pretențiilor materiale nu putea fi acoperită de către instanța penală. Nu se poate dispune obligarea la daune materiale doar pentru că titularii dreptului la marcă au înțeles să invoce prevederile art. 14 din O.U.G. nr. 100/2005.

Art. 14 din O.U.G. nr. 100/2005 a implementat art. 13 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală². Textul art. 14 se interpretează prin prisma art. 13 din Directivă și impune obligația instanței competente a garanta despăgubirea titularului de marcă de către persoana care aduce atingere dreptului la proprietate intelectuală³.

Vinovăția implică o raportare din nou la textul art. 13 din Directivă. Astfel, se reține vinovăția dacă se încalcă dreptul de proprietate intelectuală în mod intenționat sau dacă există suspiciuni

¹ Ibidem.

² JO L 157, 30.04.2004, p. 45-86.

³ Ignorăm conceptul din traducerea oficială a directivei în limba română de contravenient și ne raportăm la celelalte variante din alte limbi oficiale din care rezultă necesitatea obligării celui care încalcă dreptul la proprietate intelectuală la despăgubiri, atât materiale, cât și morale, în baza raportării la consecințele economice negative, în special, pierderea câștigului suferită de partea vătămată, beneficiile realizate în mod injust de către persoana care a încălcat un drept de proprietate industrială protejat, suma redevențelor sau valoarea drepturilor care ar fi fost datorate, dacă persoana care a încălcat un drept de proprietate industrială protejat ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate în cauză.

rezonabile că o persoană știe că încalcă dreptul de proprietate intelectuală. Acțiunea în contrafacere implică orice activitate prin care se încalcă drepturile titularilor de marcă, inclusiv punerea în circulație a produselor contrafăcute. Acțiunea în contrafacere prevăzute de art. 14 din O.U.G. nr. 100/2005 este diferită de acțiunea în contrafacere, prevăzută de art. 39 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice¹, acțiune care este în mod evident în competența exclusivă a instanței civile, mai ales în condițiile în care aceasta poate avea ca obiect și stabilirea titularului real al unei mărci. Dacă ar exista dubii cu privire la adevăratul titular al unei mărci și ar fi nevoie de evaluarea unei instanțe civile pentru a se stabili dacă inculpatul sau partea civilă au calitatea de titulari ai mărcii, de la început soluția ar fi de clasare, urmând ca situația juridică să se clarifice exclusiv de către instanța civilă.

Instanța de fond recunoaște că punerea în circulație a bunurilor contrafăcute a produs un prejudiciu de natură nepatrimonială. Dar s-a apreciat că repararea în natură a prejudiciului prin confiscare și distrugerea, pe cheltuiala inculpatului, a produselor contrafăcute reprezintă un remediu suficient pentru protejarea imaginii titularilor mărcii și a încrederii clienților în produsele originale puse în circulație sub mărcile respective. Sentința de fond nu a fost atacată decât de către inculpat sub aspectul modului de individualizare a pedepsei stabilite de către instanța de fond.

Înalta Curte apreciază că, într-adevăr, noțiunea de „beneficii injuste” realizate de către persoana care a încălcat un drept de proprietate industrială protejat, permite a se susține cu real temeii că, această noțiune include orice beneficiu sau avantaj economic, patrimonial, iar nu numai profitul realizat de către cel care a desfășurat o activitate de contrafacere, întrucât legiuitorul a inserat în conținutul normei această sintagmă de „beneficii injuste” din activitatea de contrafacere (ori beneficii realizate fără justă cauză, potrivit Directivei), iar nu pe cea de profit.

Concluzia se justifică prin aceea că beneficiu înseamnă orice *câștig, folos sau avantaj de natură economică*, iar nu numai

¹ Republicată (M.Of. nr. 856 din 18 septembrie 2020).